

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 26 maja 2017 r.

Adam Bodnar

V.7203.38.2015.LK

**Pan
Krzysztof Tchórzewski
Minister Energii**

Plac Trzech Krzyży 3/5
00-507 Warszawa

W skierowanym 24 marca 2016 r. wystąpieniu¹ przekazałem Ministrowi Środowiska, wynikające z kierowanych do mnie skarg obywateli oraz odbywanych spotkań regionalnych, spostrzeżenia związane z problemem zanieczyszczenia powietrza w naszym kraju. Wskazałem przy tym, że zagadnienie to dotyczy nie tylko regionów tradycyjnie kojarzonych z rozwiniętym przemysłem oraz aglomeracji, ale w większym lub mniejszym stopniu, problem jakości powietrza obecny jest na obszarze całego kraju. Skala zagrożenia dla zdrowia i życia obywateli wymaga przy tym podjęcia szeroko zakrojonych, systemowych działań, albowiem obecnie istniejące mechanizmy, nie przynoszą oczekiwanych rezultatów. Potwierdzają to wyraźnie, występujące na początku bieżącego roku wielokrotne przekroczenia dopuszczalnych stężeń szkodliwych substancji w powietrzu w wielu miejscach w kraju. Jednocześnie zwróciłem uwagę, że wprowadzanie rozwiązań ograniczających odpowiedzialną za powstawanie smogu tzw. niską emisję, nie może się obyć bez równoczesnego wdrażania instrumentów niwelujących niekorzystne skutki ekonomiczne, jakie mogą się stać udziałem części obywateli, a związane m.in. z koniecznością zmiany sposobu ogrzewania gospodarstw domowych.

Odpowiadając na przywołane wystąpienie, Minister Środowiska przedstawił szczegółowo – pozostające w jego gestii – działania w omawianej kwestii. Jednocześnie zwrócił uwagę, że część ze związanych z poprawą jakości powietrza zagadnień, pozostaje we właściwości Ministra Energii. Pragnę w tym miejscu zaznaczyć, że dostrzegam i przyjmuję z uznaniem działania podejmowane przez Pana Ministra w ramach „Pakietu na

¹ Pismo nr V.7203.38.2015.

rzecz czystego transportu”². W przypadku jego wdrożenia, w dłuższej perspektywie niewątpliwie przyczyni się on do minimalizacji jednego ze źródeł zanieczyszczenia powietrza, jakim jest transport drogowy.

Z przedstawionych mi przez Ministra Środowiska informacji wynika jednak, że zasadniczym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest – obok transportu – emisja z sektora bytowo-komunalnego, czyli przede wszystkim domowego ogrzewania. Środkiem służącym zaradzeniu temu rodzajowi emisji mogłoby być przy tym wprowadzenie certyfikacji paliw oraz ustanowienie wymagań technicznych dla urządzeń grzewczych. Wiadomym mi jest, że w resorcie kierowanym przez Pana Ministra trwają prace nad projektem rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych³. Docierające do mnie od organizacji pozarządowych sygnały wskazują jednak, że projektowane rozwiązania nie przyczynią się w sposób istotny do realizacji zasadniczego celu wspomnianej regulacji, tj. ograniczenia spalania paliw powodującego emisję pyłów zawieszonych (w szczególności ze względu na dopuszczenie do obrotu paliw o wilgotności do 20%, zasiarczeniu do 1,3%).

Mając powyższe na względzie, pragnę zwrócić uwagę, że upoważnienie ustawowe⁴, w oparciu o które powstaje projektowana regulacja, zawiera szczegółowe wytyczne, jakie akt wykonawczy wydany na jego podstawie ma realizować. Autor aktu ma bowiem „wziąć pod uwagę stan wiedzy technicznej w tym zakresie wynikający z badań tych paliw, a także doświadczeń w ich stosowaniu, **ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia emisji gazów cieplarnianych** [podkr. własne]”. Lektura uzasadnienia opublikowanego projektu rozporządzenia nasuwa jednak wątpliwości, czy właśnie tymi wskazaniem kierowali się jego twórcy, skoro „wartości graniczne parametrów są wynikiem kompromisu pomiędzy najlepszym węglem, jaki powinien być dostarczany do odbiorcy końcowego, a możliwościami zaspokojenia popytu przez producentów węgla w Polsce”⁵.

Podkreślić w tym miejscu należy, że ochrona środowiska jest jedną z zasadniczych wartości chronionych przez Konstytucję RP. Stosownie do art. 5 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, zaś zgodnie z art. 74 Konstytucji, władze publiczne mają obowiązek ochrony środowiska i prowadzenia polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom. Zważywszy na to, w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2017 r. poz. 958) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedstawienie informacji, czy w

² Projekt ustawy o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz ustawy - Prawo energetyczne, która ma powołać do życia Fundusz Niskoemisyjnego Transportu; projekt Planu Rozwoju Elektromobilności w Polsce oraz projekt Krajowych ram polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych.

³ opubl. <http://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12294809/katalog/12412027#12412027>.

⁴ art. 3a ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz.U. z 2016 r. poz. 1928, z późn. zm.).

⁵ s. 10 uzasadnienia projektu rozporządzenia.

ramach prac nad omawianym projektem rozporządzenia poddano analizie wpływ proponowanych regulacji na poprawę jakości powietrza w Polsce. Niezależnie od tego, proszę także o wskazanie, czy w toku prac nad projektem rozważano wprowadzenie dalej idących, niż z niego wynika, ograniczeń jakościowych dopuszczonych do obrotu paliw stałych. O ile tak, proszę o wskazanie przewidywanych – w zakresie jakości powietrza – skutków takich, bardziej restrykcyjnych rozwiązań, a także jakie były przyczyny odstąpienia od zaproponowania tych rozwiązań w opracowanym projekcie rozporządzenia.

(-)[*Adam Bodnar*]